DISSERTATIO INAVGVRALIS IVRIDICA

DE

ANNALI
RERVM IMMOB. PRAESCRIPTIONE
GERMANICA
ET POTISSIMVM NORIMBERGENSI

QVAM

IVSSV ET AVCTORITATE

MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS

IN INCLVTA NORICORVM ACADEMIA

PRO LICENTIA

SVMMOS IN IVRE HONORES

RITE OBTINENDI

XVI MART. A. R. S. CIƆIƆCCXXXXVII

SOLENNI DISQVISITIONI

SVBIICIT

CHRISTOPHORVS GVILIELMVS STVRMER

NORIMBERGENSIS

ALTORFII

TYPIS IO. GEORGII MEYERI ACAD. TYPOGR.

Digitized by Google

Digitized by Google

VIRIS
PERILLVSTRIBVS LONGEQVE GENEROSISSIMIS

DOMINO

CHRISTOPHORO GOTTLIEB. VOLCAMERO

AB ET IN KIRCHENSITTENBACH ETC.
AVGVSTISSIMO ROMANORVM IMPERATORI
A CONSILIIS ACTVALIBVS
S. R. I. INSIGNIVM CVSTODI
INCLVTAE REIPVBLICAE NORIMBERG. DVVMVIRO PRIMARIO
ARCIS IMPERIALIS PRAETORI VRBIS QVE SCVLTETO
XENODOCHII QVOD EST AD SPIRITVM S. ET CAENOBII
D. CATHARINAE PRAEFECTO RELIQVA

DOMINO

HIERONYMO GVILIELMO EBNERO

AB ESCHENBACH IN ARTELSHOFEN GVTTENBVRG ETC.
S. R. I. EQVITI
SACRAE CAESAREAE MAIESTATIS CONSILIARIO ACTVALI
INSIGNIVM IMPERIALIVM CVSTODI
REIPVBLICAE PATRIAE DVVMVIRO
COENOBIORVM AD D. CLARAE ET PILLENREVTHENSIS
PRAEFECTO SVPREMO RELIQVA

DOMINIS AC MAECENATIBVS SVIS
PERQVAM GRATIOSIS

Digitized by Google

HOC QVALECVNQVE

PIETATIS ET DEMISSAE OBSERVANTIAE SVAE

MONVMENTVM

RELIGIOSISSIMO ANIMO

SACRVM ESSE VOLVIT

AVCTOR

CHRISTOPHORVS GVILIELMVS
STÜRMER.

Digitized by Google

PROOEMIVM.

Diu multumque cogitanti mihi, quale potisſimum eligerem inauguralis diſſertationis argumentum, operae uidebar pretium facturus, in quo me quaedam ueluti reuerentia mouet patriarum inſtitutionum, ſi, quoad per ingenii infirmitatem liceat, legem V. tit. XVI. iuris ſtatutarii Norimbergenſis aliqua ex parte ſumerem explicandam. Eſt enim illa, ſi quaedam, et obſcura ſatis plenaque diſſenſionis inter ICtos noſtros, et uſu fori cum primis frequentata, atque adeo diligentiori expoſitione multo dignisſima. Neque uero tantum mihi ipſe tribuo, ut credam, posſe me, qui nihil ferme posſum, pro dignitate illam explanare: ſed quum tamen hoc, quicquid **Inſtituti ratio.**

eſt,

Digitized by Google

eſt, operae in me ſuſceperim; omnibus in eo uiribus elaborabo, ut probem, legem illam non ſolum euictionis praeſtandae, ſed praeſcriptionis etiam continere rationem. Quod ego quidem opinor ita certum eſſe, ut nihil poſſit eſſe certius. Sed ſi tamen id forte haud perſuadeam omnibus: non tam mihi cauſſam, quam doctrinam, ingenium uiresque defuiſſe exiſtimabo. Ita uero hoc in argumento uerſabor, ut Sect. I. annalis rerum immobilium praeſcriptionis Germanicae uſum theoreticum pariter atque practicum ſane quam breuiter perſtringam; Sect. II. autem demonſtrem, ſtatutis Norimbergenſium niti commemoratam praeſcriptionem. DEVS OPT. MAX. adſit coeptis!

SECTIO I.

§. I.

De praeſcriptione et rebus immobilibus agitur remiſſione.

SI ego nunc multis uerborum ambagibus originem, deriuationem, ſignificationem totamque hiſtoriam praeſcriptionis atque uſucapionis (*a*), quamque nihil haec uerba inter ſe iure germa-

(*a*) Vid. NIC. CISNERI comment. de iure uſucap. §. XVIIII. ſequ. et BOEHMERI diſſ. de praeſcript. contra leges maxime prohibit. Hal. 1740. §. VII. ſequ.

Digitized by Google

manico differant (*b*), oſtendere; ſi, quibus nominibus ueniat Germanis noſtris praeſcriptio (*c*); et quae tandem res immobilium numero habeantur (*d*), docere; ſi, inquam, quicquid de iis omnibus ICti monumentis litterarum conſignarunt, accumulare uelim: ſubuerendum mihi omnino ſit, ne et abundare otio, et, quod ſolent otioſi, actum agere, crambenque ſaepius iam coctam recoctamque rurſus apponere uidear.

§. II.

Sed de fine tamen praeſcriptionis eiusdemque fundamento pauca ſunt, quae dicam. Quum multum omnino interſit reipublicae, ne lites inter ciues gliſcant perpetuae nullaque finiendae ſerie temporum, ſed ut certa potius ſint dominia rerum; quod propter dubia ac ſuſpenſa ciuitates perturbentur: publicae utilitatis cauſſa, generatim asſeram, introductam esſe praeſcriptionem. Sed fit ex conſequenti, ut is, cui facultas denegatur agendi, ſi deſes neglexit, bona ſua, ab aliis occupata, intra conſtitutum a lege tempus uindicare, damnum incurrat, *Finis uſucapionis ac fundamentum.*

 et

(*b*) Conf. B. HEINECCII Elem. iur. germ. lib. II. tit. IIII. §. CXXIII.

(*c*) Conf. RICCIVS de praeſcript. Germanor. Cap. I. §. IIII. Quaedam me ex hoc libro, publice hic profiteor, in disſertationem hanc transtulisſe, ſed ita tamen, ut fere omnia ipſe euoluerim.

(*d*) Vid VOET. de mobilium et immobil. natura. Vltrai. 1668. et KEMMERICHII diſp. de facultate alienand. bona immobilia iure Francof. reſtricta. Ien. 1732. §. VIII.

Digitized by Google

et rei ſuae puniatur amiſſione (*e*). Non eſt igitur in poenam negligentium praeſcriptio recepta.

§. III.

Vſucapio attemperanda eſt fini cuiusque reipubl. ciuiumque genio.

Si quis ſit, qui conſultum uelit reipublicae, eam profecto rationem, ut in aliis legibus, ita etiam in praeſcriptione ſequatur neceſse eſt, ut in hac ordinanda ad finem ciuitatis ciuiumque naturam in primis attendat animum, nihilque conſtituat, quod ab his paullo uideatur eſse alienius. Is enim parum habet exploratum, quid ſit e republica futurum, qui omnes prorſus leges omnibus ciuitatibus populisque omni ex parte conuenire arbitratur: id quod olim iam intellexit ARISTOTELES (*f*), ne nunc quidem ſpernendus in rebus politicis auctor, iudice V. Ill. BARBEYRACIO (*g*). Diuerſis diuerſorum hominum ingeniis, moribus, uitae genere et ipſorum etiam locorum qualitate ciuitates earumque formae atque accidentia, quae dicunt, disſident. Iura igitur ipſa etiam quin diſtinguenda ſint, et ex uera genuinaque ſtatus ratione, quam publicam eſse ſalutem intelligimus, diuerſimode uſibus ciuitatum attemperanda, qui neget, credo eſse neminem. Namque perſpicuum eſt illud, et in uulgari prudentia ſitum, non eſse rempublicam ad leges, ſed leges ad rempubl. accommodandas. Vt in arte medica non cuilibet omnia nec eadem ſemper ſalutaria ſunt: ita in regendo et iudicando

(*e*) Eadem ratione contra HVGONEM de ROI tr. de eo, quod iuſtum eſt, lib. III. tit. 3. PVFENDORFIVS I. N. et G. lib. IIII. cap. XII §. 6. diſputat.

(*f*) Vid. eius Polit. lib III c. 7. ad fin. p. 180. edit. Conr. lib. IIII. c. I p. 220.

(*g*) Orat. de coniungendis iurispr. et hiſtor. ſtudiis.

Digitized by Google

cando niſi iuſtitiae munia pro rerum ac temporum conditione ſtatuantur; iuſta cum iuſtis aliquando pugnabunt, legesque illae, per quas ciuitatis morbi curari debent, modo inſalubres, modo etiam exitioſae uidebuntur.

§. IIII.

Igitur ea apud uarios populos uaria.

Hinc nemini debet uideri mirum, uix eſſe gentem ullam, cui idem praeſcriptionis tempus placuerit, quod alteri commodum uiſum; ſed haec longiore, illa breuiori ſpatio iſtud circumſcripſerit, et quaedam etiam gentes eam plane uoluerint proſcriptam: quod prolixe atque eruditisſime, exemplis quibusdam in eam rem allatis, probauit B. HEINECCIVS (*b*).

§. V.

Germanicae praeſcriptiones fere omnes ab aliis diuerſae.

Iam ad leges maiorum noſtrorum (*i*) ſi oculos conuertamus atque animum: dici non poteſt, quantopere iſtorum praeſcriptiones fere omnes a Romanorum illis non minus atque aliarum gentium differre animaduertamus. Quod quidem facile posſemus exemplis innumeris, ex omni antiquitate petitis, demonſtrare; niſi maiorem et breuitatis et inſtituti noſtri rationem habendam nobis eſſe intelligeremus. Sed iam ex annali illa rerum immobilium uſucapione, qua uſos eſſe plurimos populos ciuita-

(*b*) Diſſ. de praeſcript. ann. iur. Lubec. a iure communi diuerſa. Halae Magd. 1734. §. V.

(*i*) Maiores noſtros hic dum dico, non loquor de illis antiquisſimis, qui, quod nihil haberent priuati ac ſeparati agri, teſtibus CAESARE de bello Gall. lib. VI. cap. I et TACITO de morib. Germ. cap. XXXVI. non potuerunt non carere praeſcriptione rerum praeſertim immobilium.

Digitized by Google

teſque originis Germanicae, et adhuc uti, hac qualicunque diſſertatione oſtendere aggredimur, ſatis opinamur id fore perſpicuum, ſi quis eam cum aliarum gentium inſtitutis conferre non grauetur.

§. VI.

Annalis praeſcriptio excludit uindicationem rerum immobilium.

Vt igitur ab ouo ordiamur; quicumque rem immobilem et praecipue quidem emtam per annum et diem (*k*) quiete poſſidebat, ab eo neminem iſtam maiores noſtri credebant repetere debere, aut perſequi lite atque iudicio: niſi legitimis ſe ſe cauſſis impeditum (*l*) rem illam, inſtituta actione, petere non potuiſſe, actor docere queat; uel probare, rem controuerſam non poſſideri bona fide iuſtoue titulo, emtionemque et uenditionem non eſſe legitimo modo atque iis adhibitis ſolemnitatibus, quas requirant leges, contractam (*m*). Enimuero traditio-

(*k*) De additamento iſto diei conf. CARPZ. iurispr. forenſ. P. II. conſt. III. def. 5. et P. IIII. conſt. XXXXVI. def. 3. IO. PHILIPP. ad deciſ. El. XI. obſ. 3. HEINECC. diſſ. laud. §. VIII. IO. HENR. MYLIVS diſp. de anno iurid. Lipſ. 1682. §. XIII. et RICCIVS l. c. cap. XII. Add. Illuſtr. SENCKENBERG. ſel. iur. et hiſtor. tom. III. p. 545.

(*l*) Hinc illae frequentiſſimae clauſulae: *es vväre dann, daſs einer ehehafte Noth bevveiſe*; it. *er berede denn, daſs ihm ehehafte Noth geirret habe*, et plura eiusmodi.

(*m*) Etenim has qui negligebant ſolemnitates, conſulto id feciſſe credebantur, et rem omnem ea propter egiſſe clanculum, ut illi ne facile quicquam de eo comperirent, quorum intereſſet. Atqui non erat annuae noſtrae praeſcriptioni locus contra eos, quorum conſenſu opus eſſet in alienatione, et qui iuſtas afferrent ignorantiae rationes. Contra uero, adhibitis illis ſolemnitatibus, eorum conſenſio bonaque fides merito praeſumebatur.

Digitized by Google

traditiones plurimas uenditionesque bonorum maioris paullulum momenti apud Germanos non, niſi in iudicio et publice et συμβολικῶς et praeſentibus aliquot teſtibus factas (*n*), ratas fuiſse, omnibus, Germanicarum conſuetudinum aliquanto peritioribus, notum eſt, mihi ad commemorandum omnino necesſarium. Quin etiam multis legibus populorum Germanicorum ſancitum legimus, ne quis committat, ut emat aliquid, quod paullo ſit maioris momenti, niſi uenditor idoneum habeat fideiusſorem. Inſtitutae breuitatis causſa duas tantum proferam ex libro IO. SKENAEI, qui inſcriptus eſt: REGIA MAIESTAS SCOTIAE; quod is ſit omnium rarisſimus. Cautum ibi eſt (*o*): *Ne quisquam emat aliquid, niſi uenditor ipſe habeat, et inueniat emtori legalem plegium* (fideiusſorem). Et alio loco (*p*): *Nullus emat aliquam*

(*n*) Quid? hoc qua alia ex causſa putemus esſe factum, quam ut et robur quoddam adderetur contractibus, et de uenditione alicuius rei illi fierent certiores, quorum referret, eam reſciſcere? Interim de iis omnibus plura uid. apud SCHILTER. exercit. XXX. ad ff. §. XXXXI. HEINECC. elem. iur. Germ. lib. II. tit. III. §. LXXII. ſequ. et tit. XIIII. §. CCCLXXXXIII. ſequ. GE. BEYER. delin. iur. Germ. lib. I. cap. XVIIII. poſ IIII. et XXV. ibique laudat HOMEL. disſ. de ſolemn. uendit. Lipſ. 1737. p. 33. et IO. GVIL. HOFFMANN. Spec. iurisprud. ſymbol. ueter. Germ. Francoſ. 1736. §. XIII. ſequ. Add. MARTINI comment. ad Procesſ. Saxon. tom. I. p. 457.

(*o*) REG. MAIEST. SCOT. lib. I. cap. XVIII. n. 1.

(*p*) Ibid. LEG. BVRGOR. cap. CXXVIII. n. 1. et 2.

Digitized by Google

quam rem in burgo, niſi habeat legalem plegium, exceptis cibo, potu, aut pannis ſciſſuratis ad induendum et huiusmodi minutis mercantiis. Et ſi aliter emerit, rem emtam amittet, licet hanc emerit per legem (*q*).

§. VII.

Demonſtratur ex iure Germanico et quidem ex legibus Saxonicis.

Atqui, ne quis ea, quae modo dixi de annua illa praeſcriptione, in dubitationem adducat, operae pretium fuerit, uagari paulliſper per ueteres leges ac ſtatuta recentiora gentium ciuitatumque origine Germanicarum, atque ex iis probatum dare, his tantum non omnibus eam placuiſſe uſucapionem (*r*), multisque etiam nunc, inoleſcente licet iure Romano, placere. Et primo quidem in medium prodeant leges Saxonicae prouinciales, non omnes (*s*), ſed prae-

(*q*) Ex his omnibus, ut opinor, facile erit ad intelligendum, bonae fidei iuſtique tituli non omnino nullam a Germanis habitam eſſe rationem. Quod tamen nolim quisquam ita accipiat, ac ſi id in uniuerſum credam eſſe uerum, aut ad tricennariam illam uſucapionem Teutonicam applicandum. Non ignoro, maioribus noſtris publicam utilitatem in praeſcriptionibus curae fuiſſe potisſimum.

(*r*) Annuae praeſcriptionis ueſtigia iam inueniuntur in LEG. SALIC. tit. XXXXVII. §. IIII. ap. SCHILT. theſ. antiquit. Teuton. tom. II. p. 81. Conf. RICCIVS l. c. cap. IIII. not. *

(*s*) Vide praeter laudatas in textu leges SPEC. SAX. lib. II. art. XXXXIIII. edit. Ludouic. p. 315. et lib. III. art. XXXVIII. edit. Ludouic p. 315. et lib. III. art. XXXVIIII. p. 465. Hos quidem articulos, ſunt, qui ad omnia alia pertinere exiſtimant: quorum ego rationibus reſpondeam in conflictu.

Digitized by Google

praecipuae; quarum numero eam habeo, qua de posſesſione domini in feudis oblatis ita ſancitum eſt (*t*): *Welcher Mann einem Herrn ſein eigen Gut giebet, und er ihm das hernach wieder zu einem Lehen leihet, der Herr hat keine Gabe mehr an dem Gut zu bereden, er hätte es denn Jahr und Tag hernach in ſeiner Gewehr behalten, von der Zeit als ers dieſem zu Lehn thät. Er mag es aber darnach ſicherlichem ienem wol wieder leihen, alſo daſs er noch ſeine Erben kein Eigen förder daran bereden mögen, ſondern Lehen.* Ex his quidem uerbis, ut opinor, nemo erit, quin intelligat, dominium directum rei immobilis anno et die praeſcribi potuiſſe apud Saxones. Neque aliud quidquam cautum de dominio utili esſe obſeruamus in Saxonico iure feudali. Ita enim illud (*u*): *Ob ein Herr ſeinem Manne leugnen wollt, daſs er ihm ein Gut gelieben hätte, das der Mann doch in ſeiner Gewehr und Beſitz hätte ſechs Wochen und ein Iahr nach der Belehnung ohn des Herrn rechtliche Wiederſprache. So dann der Mann hernach des Lehens rechte Gewehr gezeugen mag, ſo behält er die Gewehr allein auf dem Heiligen* (iureiurando), *und darneben das Gut ohne Gezeugen, und mag man ihn das Gut hernach mit keiner Anſprach wiederfechten.* Porro uero ius Weichbildicum (*x*) ſeu municipale Magdeburgenſium annua eum praeſcriptione tuetur, qui bona immobilia auctoritate publi-

(*t*) SPECVL. SAXON. lib. I. art. XXXIIII. edit. laud. pag. 91. ſequ.

(*u*) Cap. XIII. edit. Ludouic. p. 37. ed. Schilter. cap. XII.

(*x*) de Origine ac Significatione huius uerbi uid. WEHNER. pract. obſeruat. lit. W. et LVDOVIC. praefat. iuri Weichbildico praefixa.

publica emta uenditaque poſſidet. Etenim ibi quum ſatis prolixe explicatum eſſet (*y*), qua ratione emtio et uenditio fieri deberet, ut expediret emtori: additur tandem (*z*): *Dieſer, der das Eigen alſo gegeben hat, der ſoll ſein Gewehrer* (*a*) *ſeyn an dem Guth, Jahr und Tag, als recht iſt.* Obtinuit autem olim ius Weichbildicum inter omnium urbium Germanicarum conſuetudines ac Statuta principem locum, ideoque ad aemulationem iuris ciuilis Romanorum κατ' ἐξοχήν ius oppidanum, Germanice *das Stadt-Recht* appellatum eſt (*b*). Hinc eius etiam uſus beneficii ſingularis nomine aliis eſt ciuitatibus conceſſus: cuius quidem rei non deſunt nobis exempla (*c*). Patebit ergo, opinor, annalem noſtram praeſcriptionem iure Saxonico non modo alienam non eſſe; ſed demonſtrari etiam eo atque illuſtrari mirifice.

§. VIII.

(*y*) IVS WEICHB. art. XX. edit. Ludouic. p. 40. ſequ.

(*z*) Ibid. art. XXI. p. 42. ed. laud. Huc etiam pertinent duo alia loca iuris Saxonici. WEICHB. art. XXX. et SPEC. SAX. lib. III. art. LXXXIII. ſub fin.

(*a*) Venditorem tamdiu debere emtori de euictione cauere, quamdiu huic res emta euinci poteſt, notum eſt atque apud omnes peruulgatum. Ceterum quum, quae ſequuntur in lege hac, pugnare multis uideantur cum iis, quae huc transſcripſi: dicam in conflictu, quomodo ea putem concilianda eſſe.

(*b*) CONRING. de Orig. iur. Germ. cap. XXVIIII. p. m. 174. AVCTOR iur. Weichb. art. X. cum gloſſ.

(*c*) Duo ſane illuſtria exhibentur a LAMBECIO rerum Hamburg. lib. II. p. m. 45. num. 141. ſequ. Caeterum haec ita a me ſcripta uelim accipi, ut quem minime fugiat, quid de iure hoc noſtro Weichbildico deque Speculo Saxon. et Sueuico iudicent peritiores.

Digitized by Google

§. VIII.

Eandem conſuetudinem uiguiſſe olim in Sueuia crediderim (*d*). Enimuero id quamuis ex illo prouinciali iure Alamannico non adeo fieri poſſit perſpicuum ob fucum iuris Romani, qui ubique fere legibus iſtis et in praeſcriptionis quidem argumento potiſſimum haeret (*e*): non inepte tamen annuam noſtram uſucapionem collegeris ex uerbis Speculi Sueuici (*f*), illis quidem ſat obſcuris: *Die chayſer und die künig die habent ditz gemein recht gemacht* (loquitur de praeſcriptione iuris ciuilis Romani) *doch habent ſy lengerew tzil vorher in ſelber aufgeſetzet an irem gut zeutigen* (reſcribendum forſitan *ze vertigen* (*ff*)) *und tze beſitzen denn dew Gewonhait nu ſtet das doch nur jar und tag iſt.* Huc quidem ea etiam credo pertinere (*g*): *Wer ain gut in gewer hat jar und tag an all widerſprach der hat ain rechtew gewer daran die ſol im nieman prechen denn mit gericht* (*h*). Nec minus haec (*i*): *Was*

Et Alamannicis.

(*d*) Patebit id ulterius ex uſu practico infra (§. XIII) demonſtrando.

(*e*) Pluribus id probatum dedit B. HEINECC. hiſtor. iur. lib. II. §. LXXII ſequ.

(*f*) Cap. CCLXIII. pag. 74. ſequ. edit. Berger.

(*ff*) Errorem eum ſuſpicamur natum ex compendio hoc ſcripturae: *Ze vtigen*, dum illa tranſuerſum ducta leuiterque inflexa linea obſcurata eſt, ut a librario non ſit cognita.

(*g*) SPEC. ALAM. cap. CXXI p. 215. ed. laud.

(*h*) Haec quomodo putem intelligenda eſſe, docere poſſunt ea, quae ſupra (§. VI.) expoſui. Ego quidem certe adduci adhuc non poſſum, ut, quae de diſtinctione inter praeſcriptionem poſſeſſionis et proprietatis a quibusdam afferuntur, ea in omnem partem ualere credam.

Digitized by Google

(*i*): *Was der man jar und tag in rechter gewer nicht en hat da ſol er umb antworten.* Iam quod ad ius feudale Alamannicum attinet, quod ſcimus laciniis peregrini iuris deformatum non eſſe, iſtud quidem praeſcriptionem annalem etiam contra feudi dominum adſtruxit (*k*); cuius quoque uerba adſcribere iuuabit: *Vnd laugent ain herre ſeinem mann aines lehens und hat der man die gewer (daz leben (l)) gehabet jar und tag in ſeiner ſtillen gewer und mag er die gewer ertzewgen als bievor geſprochen iſt ſo ertzewgt er ſein leben wol gegen ſeinen herrn mit ainem ſeinem manne nnd mit ainem andern biderbn manne.* Videmus, hic eadem fere ſanciri, quae paullo ante apud Saxones obtinuiſſe obſeruauimus.

§. VIIII.

Item ex Bauaritis. Progredimur ad Bauaros; quorum in legibus antiquis paſſim occurrere illam unius anni ac diei praeſcriptionem rerum immobilium animaduertimus. Laudatus Perilluſtris DOM. de EBNER, maior omni laude mea, ex bibliotheca ſua, rariſſimis eius modi κειμηλίοις refertiſſima, copiam nobis fecit codicis MSC. membranei iuris huius prouincialis, ex quo pauca delibare, operae pretium eſt. Quod caput huc primum facere exiſtimo, inſcriptionem prae ſe fert:

(*i*) Ibid. cap. CCV. p. 323. cit. ed.

(*k*) IVS FEVD. ALAM. cap. XI.

(*l*) Ita legit codex MSC. membraneus antiquiſſimus, quem mecum pro inſigni ſua erga me beneuolentia communicauit Perilluſtr. DOM. de EBNER, ab Eſchenbach etc. Duumuir reipubl. patriae grauiſſimus, Muſarum dulce decus; quem ut ſeruet DEVS IMMORT. diutiſſime incolumem, precor.

Digitized by Google

ſert : *Vmb morgengab*, atque ita cauet : *Iſt das ain man ain guet kauft umb ſein pfenyng und da ein fraw yr morgengab auf hat und es die fraw yn lat kaufen und dawider nit redet und die das verſchweiget jar und tag oder mer und kumt ſy darnach für gericht und klagt umb das guet da hab ſi ir morgengab auf dunkt uns das ſi fürpas nicht fueg darzu hab wen ſi es ze lang verſchwigen hat und wiſt daſs in dem land davon groſs gepreſt iſt geweſen.* Capite alio, eadem inſignito inſcriptione, ſancitur : *Wen ain fraw ir morgengab nach irs wirtz tod in rechter nutz und gewer beſitzet jar und tag on all recht anſproch es ſey aygen oder leben und die gewer erzewgen mag oder erzewgt hat der ſol ſi genieſſen gen allermaniklichen ſi hab darumb brief oder nicht.* Porro uero hoc iure cautum eſt (*m*), ut de allodio conuentus, qui ſe probare queat legitime hoc posſedisſe, eoque uſum esſe per annum et diem, nulla unquam ipſi ea de re illata lite, debeat deinde praedium tenere quiete, omni excluſa petitoris actione. Neque adhuc in Carinthia rem ſe ſe aliter habere, quod quidem ad bona burgenſatica (*n*) attinet, ex eius iure diſcimus (*o*) : *Wer bey gutem Gericht und mit ſtiller Gewehr ein Purchrecht herbracht hat Iahr und Tag,* *Et ex iure Carinthiae.*

(*m*) IVS PROVINC. BAVAR. cap. CLXXXVIII. Conf. Ill. SENKENBERG. corp. iur. feudal. Germ. pag. 261. Add. cap. CC. ſequ. p. 265. l. c.

(*n*) De his uid. Viri conſult. BVRI *ausführl. Erläuterung des in Teutſchland üblichen Leben-Rechtes.* pag. 781. ſequ. atque Illuſtr. SENCKENBERG. ſelect. iur. et hiſtor. tom. V. p. 361. ſequ. ac p. 364.

(*o*) LANDS-HAND-VESTE des Ertz-Herzogthums Kärnthen. pag. 14.

Tag, mag er das fürbringen, ſo hat er fürbas recht. Hic praeterea facere non poſſum, quin aliquid adſcribam e diplomate FRIDERICI I., Imperatoris, pro fundatione Aſceterii Lobenfeldenſis A. CIƆCLXXXI exarato (*p*), quod fortaſſis primo loco fuiſſet ponendum. *Statuit* CONRADVS *Rex*, patruus FRIDERICI I. Imp. *quatenus ibidem DEO ſeruientes, quicquid oblatum ſibi per annum et diem ſine reclamatione poſſederint, diuina protecti gratia, perpetuis temporibus poſſiderent.*

Et ex diplomate quodam FRIDERICI I. Imp.

§. X.

Obtinet haec praeſcriptio etiam in Germanicis ciuitatibus plurimis.

Iam uero noſtra uidetur intereſſe paucis disquirere, an in ciuitatibus etiam Germanicis ſimilis conſuetudo inoleuerit. Et ſane, quamuis non iuerim inficias, ex eo tempore, quo in Germaniam penetrarunt iura Romana, paſſim eſſe uſucapionem hanc immutatam obliteratamque: non tamen ita unquam ea offecerunt iuris Germanici luminibus, nihil ut usquam hodie priſci illius inſtituti ſupereſſe exiſtimemus. Multo plurimis adhuc locis conſuetudo haec incorrupta ſeruatur, ut unius anni ac diei ſpatium poſſeſſori ſecuritatem praeſtet, ſi is praedium maxime auctoritate interueniente eorum, qui iuri dicundo praeſunt, ſolemniter accepiſſet traditum. Quod ut extra omnem dubitationis aleam ponatur; iuuabit aliquanto diligentius luſtrare diplomata ac ſtatuta, quibus hanc fulciri praeſcriptionem intelligamus. Atqui Imperator FRIDERICVS I. ſingulari diplomate A. CIƆCLXXXV iura confirmaturus ciuitatis Bremenſis, quae

(*p*) Conf. SCHANNAT. hiſtor. Epiſcop. Wormat. tom. II. p. 86.

Digitized by Google

quae ipſi olim, ita ferente fama, CAROLVS MAGNVS dedit, noſtram uſucapionem ſtabiliuit (*q*). Et eandem quidem etiam Vlyſsaeae (*Vlzen*) uigere, diſcimus ex illius ſtatutis de A. CIↃCCLXX (*r*), quibus cautum legimus, ut ciues bona allodialia emta, ac ſine interruptione poſseſsa, anni ac diei uſucapione acquirant. Id quod et Luneburgi (*s*) et Hanouerae (*t*) obſeruari, facile eſſet ad demonſtrandum, ſi legibus earum ciuitatum excerpendis immorari placeret. Neque aliis moribus uiuitur Rigae (*u*). Spirae quoque nemini licet negotium faceſsere poſseſsori rei immobilis, niſi eam intra annum et diem actione perſequatur, uel probabilem ignorantiae cauſsam obtendere poſsit. Quod quidem luculentisſime probatum dat priuilegium a LEHMANNO (*x*) productum, munitumque auctoritate HENRICI V. et CAROLI IIII. Imperatorum: *Si quis curtem uel domum per annum et diem ſine contradictione poſsederit, nulli hoc interim ſcienti ultra inde reſpondeat.* Idem Wormatiae obſeruari infra (§. XIII.) in uſu forenſi docebimus. Neque alio iure Lindauienſes uti, colligo ex diplomate RVDOLPHI I. Regis Rom. A. CIↃCCLXXV. in eorum gratiam ſcripto

et

(*q*) Vid. LVNIGII *Reichs-Archiv.* part Spec. contin. IIII. p. 220.

(*r*) Statutum extat in PFEFFING. *Braunſchvveig-Luneb. Hiſtorie* P. II. pag. 341.

(*s*) Vid. RETHMEYER. *Braunſchvv. Lüneb. Chronick.* tom. II pag. 1833. n. 7.

(*t*) Locus Statuti eſt apud PFEFFING. *Braunſchvv. Lüneb. Hiſtorie.* P. II. p. 955.

(*u*) STATVT. RIGENS. lib. III. cap. XI. §. 6.

(*x*) LEHM. Chron. Spir. lib. IIII. cap. XXII. et lib. VII. cap. IIII.

et a LVNIGIO (*y*) prolato ; ex quo quae ad uſum noſtrum ſpectant, ita ſe habent: *Quicunque aliquod ad forum pertinens praedium eiusdem ciuitatis ratione emtionis uel hereditatis per ſpatium unius anni et unius diei in quieta tenet posſesſione, ita, quod ſi infra terminum praedictum ſecundum iuris formam non contradicitur reclamando, illo reclamante in prouincia exiſtente, de cetero id praedium pacifice posſidebit.* Simile priuilegium, iisdem plane uerbis inſertum diplomati ALBERTI, Regis, quo iura urbis imperialis, Buchornii, ad lacum Bodamicum, amplificata ſunt, inuenimus apud LVNIGIVM (*z*). Nec minus annuam praeſcriptionem rerum immobilium, auctoritate magiſtratus interueniente traditarum, receperunt Goslarienſes: id quod eorum leges teſtantur (*a*): *Weme men enes egenen vrede wracht alſe recht is, heft he dat darane jar unde dach in ſinen weren ane rechte wederſpracke, dat ne mach eme neyman anſprechen, de bynnen deme jare heſſt bynnen landes geweſen, he en hedde denne in venckniſſe geweſen, dat he id nicht wederſprecken ne möchte.* Hinc etiam uenditorem aduerſus eiusdem terrae incolas ultra annum et diem ad euictionis praeſtationem obſtrictum nolunt. Audiamus ipſa legis uerba (*b*): *We en erve vorkofft, de ſchall weren dach unde jar vor rechter anſpracke ſo is id ledig, id en ſy de dat anſprecken ne mach dat de buten* (*auſſer*) *landes ſy.* Atque ita etiam

(*y*) REICHS-ARCH. part. ſpec. cont. IIII. p. 1298.

(*z*) Ibid. p. 708.

(*a*) Apud Ill. LEIBNIT. in Script. Brunſuic. tom. III. p. 494. n. 8. Add. quae ibid. habentur p. 488. n. 79. p. 489. n. 96. p. 494. n. 1. 5 et 6.

(*b*) Ibid. p. 494. n. 13.

Digitized by Google

etiam Brunſuigae rem ſe ſe habere, ex ſtatuto hoc diſcimus (*c*): *Swes eneme vrede wert ghewracht, unde he darmede beſit jar unde dach, dat ne mach neyn man gebbreken.* Similis eſt Lubecenſium (*d*) et Hamburgenſium (*e*) ſanctio. Quam aeque probant ciuitates, Wratislauia (*f*), Sora (*g*), Francofurtum ad Moenum (*h*). Quin et in Bohemiam ius iſtud penetraſſe, argumento ſunt ea, quae in eius iure oppidano (*i*) hanc in rem praecipiuntur. Et omnino dixerim, in multas quoque Pruſſiae ciuitates hanc inuectam eſſe conſuetudinem. Enimuero illis, ab ordine Teutonico ſubactis, idem ius, ac Hamburgenſibus a IOANNE et GERARDO, Comitibus Holſatiae, A. C. CIƆCCLVIII. conceſſum eſt, nempe Weichbildicum indultum eſſe animaduertimus (*k*). En diplomatis ab HERMANNO, memorati ordinis Magiſtro, A. CIƆCCXXXIII. exarati uerba, quibus id confirma-

C

(*c*) Ibid. p. 436. n. 33.

(*d*) IVS LVBEC. lib. III. tit. VI. art. 3. et lib. V. tit. VI. art. 1.

(*e*) IVS HAMBVRG. P. I. tit. XXX. art. 3. P. II. tit. VI. art. 14. et tit. VIII. art. 6. 7. add. P. III. tit. III. art. 18.

(*f*) Vid. Breslauiſche Gerichts- und Proceſs-Ordnung in Ill. WEINGART. Cod. Ferdin. Leopold. Ioſeph. et Carolino. p. 103.

(*g*) Statutum legitur in MAGNI Beſchreibung der Graefl. Reſidenz-Stadt Sorau § XIII.

(*h*) AVCTOR der Anmerkungen zu der Franckfurt. Reform. p. 316.

(*i*) BOEHMISCHES STADT-RECHT, cap. XXVIIII. art. 47. ſequ. et 51.

(*k*) LAMBEC. rer. Hamb. lib. II. p. m. 45.

firmatur : *Statuimus in iisdem ciuitatibus iura Magdeburgenſia in omnibus ſententiis in perpetuum obſeruari.* Iam autem hoc iure quid ratione praeſcriptionis noſtrae cautum ſit, ſupra (§. VII.) uidimus. Regiomonti ſane illam obtinere, teſtimonio ſtatutorum eius ciuitatis firmari poteſt (*l*). At uero de his ſatis. Omnia enim Statuta, quibus haec conſuetudo ſtabilita eſt, quis commemoret? Extare multo plura, mihi quidem perſuaſum eſt: ſed plura excutere neque licet, neque etiam opus eſſe reor. Satis eſt, oſtendiſſe paucis, ne hodie quidem a Germanis huic iuri patrio plane datum eſſe repudium. Poſſim equidem multa addere de excluſo poſt anni et diei decurſum retractu gentilitio pariter ac de annali praeſcriptione haereditatis, haerede deſtitutae, ſi tanti uideatur, aut ego extra modum prodire uelim prolixitate.

§. XI.

Item in Gallia, Hiſpania, Belgio, Scotia, Dania, Suecia.

Interim quam late pateat ius iſtud Germanicum, uel inde facile intelligas, quod per magnam Galliae, Hiſpaniae, Belgii aliarumque prouinciarum partem eius uſus ſanctisſime cuſtoditur. Illud enim religioſe ſeruarit Bituricenſes (*m*), Aurelianenſes (*n*), Tur-

(*l*) Ill. SAHME de Statut. ciuitat. Regiom. art. V. Add. NEVESTE NACHRICHTEN von iuriſtiſchen Büchern. Th. XVI. Band II. p. 742.

(*m*) CONSVET. BITVR. tit. VI. § 1. edit. Gothofr.

(*n*) CONSVET. AVREL tit. XVII. cap. I. tit. XXII. cap. II. gloſſ. ed. laud.

Digitized by Google

Turonenſes (*o*), Burgundi (*p*), Britones (*q*), Normanni (*r*), quin Galli ceteri quidem omnes, uti teſtatur Vir illuſtris SENCKENBERGIVS (*s*). Iam dubitari nequit, quin hi populi fuerint Germani, et hinc eam conſuetudinem uere Germanicam ex patria ſecum in Galliam intulerint. In Hiſpania non minus illam frequentem eſse cognoſcimus ex lege quadam (*t*), cuius haec ſumma eſt: *Poſſidens rem aliquam quiete per annum et diem titulo et bona fide, non tenetur ſuper ea ſcienti reſpondere ulterius.* Belgis quoque unius anni et diei poſseſsionem ad abſoluendam praeſcriptionem ſufficere, ſi quis auctore praetore, bona fide iuſtoque titulo fundum adquiſiuerit, urbium quarundam Statuta docent (*u*). Quid, quod iam olim quidem, quum nemini adhuc ibi locorum impoſita eſset neceſsitas transferendi oppignorandique bona immobilia coram iudice rei ſitae, uenditis prae-

diis,

(*o*) CONSVET. TVR. tit. XV. art. I. eiusd. ed.

(*p*) CHASSAN. Conſuet. Burg. rubr. X. §. I.

(*q*) BERTRAND. ARGENT. comment. in leges Briton. art. CCLXV. uerb. *de celui qui eſt poſſeſſeur.* column. 879. ſequ. Add. eiusd. Couſtumes general. des pais et Duché de Bretagne, titre XV. art. CCLXVIII. p. m. 47. ſequ.

(*r*) LEG. NORM. apud Ill. LVDEWIG. reliqu. MSC. tom. VII. pag. 337. 342. et 376. ſequ.

(*s*) SELECT. iur. et hiſtor. tom. III. p. 545. not.

(*t*) ALPHONS. de AZEVEDO comment. in conſtit. Hiſpan. tom. II. lib. IIII. tit. XV. l. 3.

(*u*) HEINEC. elem. iur. Germ. tom. I. lib. II. tit. IIII. §. CX. not. et ibid. laudat. Add. ANTON. MATTHAEI lib. II. de nobilitate etc. Hollandiae p. 339. ſequ.

Digitized by Google

diis, niſi creditor de conſtituta in iis hypotheca fidem apud acta faceret intra annum et diem, ius in re amittebat (w)? Item Scotorum legibus, ante medium ſaec. XII. promulgatis, annuum ſpatium ſecurum reddit eum, qui praedium emit bona fide adhibitoque legitimo teſtium numero. Quoniam illae in perpaucorum manibus ſunt: quaedam hic ex iis (x) adſcribamus: *Quicunque tenuerit terras ſuas in pace per unum annum et unum diem et ſine calumnia; quam fideliter emit per teſtimonium duodecim uicinorum ſuorum; ſi quis eam calumniauerit poſt annum et diem, et fuerit in eadem regione, et de aetate, et non in carcere, et ipſe infra praedictum terminum clameum* (petitionem) *inde non mouerit ſuper hoc, nunquam audietur.* Denique in Daniam ac Sueciam usque pertinuiſſe hanc praeſcriptionem, uel ea ſunt documento, quae hac de re in iure Danico (y) et legibus ciuitatum Sueciae (z) leguntur, quibusque hic deſcribendis breuitatis ſtudio merito ſuperſedemus.

§. XII.

Demonſtratur denique ea conſuetudo ex iure Francico, quod dicitur Kayſer-Recht.

Haec iam quum ſcripſiſſem, oblata mihi eſt diſſertatio de praeſcriptione Germanorum annali, quam pro ſummis in iure honoribus A. CIƆIƆCCXXXX. Gieſſae habuit Cel. GEORG. GVIL. LVD. BENECKE, quamque diu multumque antea quaeſiui fruſtra. In qua multa qui-

(w) ANT. MATTH. laud. loc. p. 334. coll. p. 339.

(x) LEG. BVRGOR. cap. VIIII. n. 1. in SKENAEI Reg. Maieſt. Scot. Add. ibid. cap. LXXXXV.

(y) IVS DAN. lib. V. cap. VII. §. 12. p. 485.

(z) LOCCEN. Suec. regn. leg. ciuil. aut ciuitatum, tit. III. cap. XII. p. 60.

Digitized by Google

quidem inueni eruditiſsime diſputata; ſed nihil eiusmodi, cuius nomine meae me qualiscunque opellae poenitere debeat. Interim mihi uelim liceat per uirum doctiſsimum, quaedam ex ipſius diſsertatione in uſus meos transferre. Deceat ſane, illa primum occupare locum: quum aliter uero iam non poſſim, hic ea, licet non ſatis congruenter, adſcribere, quam prorſus omittere malim. Ex codice nimirum MSC. iuris prouincialis Francici, *Kayſer-Recht* (*a*) dicti, haec Vir Cel. extulit (*b*) *Eyn iclich mann der eygen Gud ſal beſiczin jar unn tag in nucze unn in dinſte an alle anſproche, alſo ſe der Keyſer hat geſaczt Daz vor des Kayſers ougen med ſinnygen monde vnn czu geſaczten tagen wanne eyn iclich mann alſo ſyn eygen beſesſin had ſo iſt ſin recht eygen Ouch en mag ez eme nymant abegerede met keiner czungen.*

§. XIII.

Hactenus igitur ſatis, opinor, annuam hanc rerum immobilium uſucapionem demonſtrauimus ex legibus ac ſtatutis gentium ciuitatumque originis Teutonicae, ut de ea dubium ſupereſſe amplius non poſſe uideatur. Facti iam memores promiſſi, colligamus hic aliqua ueluti per lancem ſaturam, ex quibus intelligi queat, forenſi illam uſu non caruiſſe. Quod ex ipſa rei natura fluit, ut, contracta emtione ac uenditione, ad praeſtandam euictionem obligatus ſit uenditor; id quidem uidemus a Germanis ſeruatum *Oſtenditur eius uſus practicus.*

(*a*) Vid. de eo Ill. SENCKENB. praef. corp. iur. feud. Germ. §. 9.

(*b*) laud. diſs. §. XIII. p. 15.

tum eſſe religioſisſime (*c*). Atque haec auctori iniuncta obligatio iis locis, ubi praeſcriptio noſtra uſu eſt recepta, anni et diei terminis merito circumſcribitur. Ita Cel. SCHANNATVS (*d*) chartam produxit ſuper acquiſitione quadam, iuſto emtionis titulo facta a Schonaugienſibus A. CIↃCCLXIII., quae nos de conſuetudine hac Wormatiae uſitata reddit certiores: *Quam curiam - - - - publice tradiderunt et asſignauerunt fratribus monaſterii Schonaugienſis, plenam eis Warandiam per annum et diem, ſecundum ciuitatis noſtrae* (Wormatiae) *conſuetudinem, promittentes.* De uſu eius inter ciues Spirenſes teſtatur inſtrumentum emtionis et uenditionis de A. CIↃCCLXXXXIIII. a diligentisſimo auctore chronici Spir. LEHMANNO (*e*) prolatum; cuius uerba, huc pertinentia, ita ſe habent: *conſtituens ſe Warantum redituum eorum ſuper domibus praelibatis per annum et diem, iuxta ius et conſuetudinem ciuitatis Spirenſis* Paullo poſt ibidem aliud extat in eandem ſententiam ſcriptum documentum. Similis argumenti ſunt litterae emt. uendit. inter RVPERTVM, Electorem Palatinum, et Dominos de EBERSTEIN, A. CIↃCCCXXXXV. exaratae, apud SCHILTERVM (*f*): *Vnd derſelben egen: Stat*

(*c*) Factum id eſt praeſertim ratione haeredum et propinquorum, ſi bona potisſimum a maioribus esſent ad posſesſorem delata. Notum enim eſt, eiusmodi bona ſine conſenſu legitimorum haeredum alienari non potuiſſe. Quin ne Imperatores quidem facile quidquam alienarunt, niſi cum filiorum conſenſu. Conf. Ill. LVDEWIG. opuſcul. miſc. tom. I. p. 640. ſequ.

(*d*) In hiſtor. epiſc. Wormat. tom. II. p. 132.

(*e*) LEHM. Chron. Spir. lib. IIII. cap. XXII.

(*f*) In theſauro antiquit. Teuton. tom. III. p. 824. u. Waere.

Digitized by Google

Stat Bretheim mit alle irre zugehorde - - - ſullen wir und unſer erben, in und ſin erben, weren jar und tag, nach des landes recht und gewonheit. Wer es aber das die vorgen: Stat B. anſprechig word in jar und in tag, von wem das geſchehe, das ſullen wir verſprechen etc. Ill. HVNDIVS (*g*) etiam cum orbe erudito communicauit monumentum de A. CIↃCCCI. quod cauſſae noſtrae inſeruit: *Obligantes nos praeſentibus iuxta terrae morem et conſuetudinem, uidelicet per annum et diem, ad omnem actionem ſeu petitionem, quae ſupra dicta curia ipſis ſeu ipſorum monaſterio moueri poterit, penitus abolendam ſub propriarum diſpendio expenſarum.* Iungo huic egregium ex Bauaria petitum exemplum, quod typis exſcribendum curauit SENCKENBERGIVS (*h*), nunquam ſine laude commemorandus; et quo Abbatiſſa Kubacenſis bona nonnulla, ab emphyteuta ſuo ſine praeuia oblatione uendita, ſibi uindicat. In quo quum multa occurrunt expreſſiſſima antiqui moris Germanici ueſtigia, tum uero euictionis per anni et diei ſpatium praeſtandae diſerta fit mentio. Lubet ex eadem terra alterum etiam excitare teſtimonium. In lucem id prodire iuſsit B. a LVDEWIG (*i*), nominis immortalitate oppido digniſſimus: *Quam uenditionem ratam - - - tenere ſpondemus - - - una cum patruo meo dilecto compromittente, - - - eadem bona exbrigando* (*k*) *ab omni impetitione usque*

(*g*) In Metrop. Salisburg. tom. II. p. 29.

(*h*) Select. iur. et hiſtor. tom. IIII. p. 486. 489.

(*i*) Reliqu. MSC. tom. VI. p. 412. ſequ.

(*k*) Exbrigare et disbrigare idem eſt medii aeui ſcriptoribus, ac liberare a lite. Hinc non inconcinne pro euictionis etiam praeſtatione

usque ad finem anni et diei uendicionis, more conſueto. Tranſcam, Bauaria relicta, in Sueuiam, inueſtigaturus, annon in iis quoque terris praeſcriptio haec euictioque annalis in uſu forenſi uerſata ſit. Extant adhuc ad omnium memoriam tabulae emtionis uenditionis A. CIƆCCCXV. inter VLRICVM, Comitem Wurtenberg. et CONRADVM de Weinſperg factae (*l*); ex quibus quae huc ſpectant, iuuat excerpere: *Ich verjehe auch Grave Vlrichen - - vnnd ſeinen Erben einer Wehrunge vorgenannten gutte für ein Recht aigen Jahr unnd Tag, die Ich oder meine Erben Ime oder ſeinen Erben thun ſollen, nach deſs Landes Recht.* Hasſiae ac Wetterauiae non diuerſum ius fuisſe monumentorum fide doceri poteſt. At ex unico tantum eorum huc quaedam tranſcribemus (*m*): *und globen - - dem vorgeſcriben Gotfriden Herrn zu Eppinſtein vnd ſinen Erben recht Werunge Iahre und Tag zu dun.* Ex territorio Brunſuico-Luneburgenſi eruditisſimus PFEFFINGERVS (*n*) chartam attulit, qua uenditores decimae alicuius, ad praeſtandam euictionem obſtagii lege obſtricti, praeſcriptione anni ac diei ab illa obligatione ipſo iure liberantur. Porro in Holſatiae foris eandem uſitatam eſſe, fidem monumenta faciunt, quae LVNIGIVS (*o*) et

tione uſurpatur in antiquis monumentis. Conf. RICCIVS de uſu iur. Rom. in Germ. §. XV. not. * et de praeſcript. Germ. cap. XI. §. VIII. not. *

(*l*) SENCKENB. l. c. tom. II. p. 228. ſequ.

(*m*) Ibid. tom. I. p. 189. Add. tom. III. p. 543 - 547.

(*n*) In der Braunſchw. Lüneb. Hiſt. T. II. p. 604.

(*o*) LVNIG. Reichs-Arch. ſpicil. eccleſ. tom. II. p. 337. et paſſim alibi.

Digitized by Google

et LAMBECIVS (*p*) ediderunt. Denique eius in Belgio uſum demonſtrat uenditionis inſtrumentum, A. C. CIↃIↃXVI confectum. Ita enim ibi (*q*): *Ende Floorys van Tol voersz lovede Ian Tol zyn broeder voornoemt deſe voirſz zes ackeren lants te waren jair ende dach als recht is.* (*r*)

§. XIIII.

Concluſio primae ſectionis et tranſitio ad alteram.

Quae quum ita ſe habeant, quis eſt, quin intelligat, annuam hanc uſucapionem ex iure antiquo et genuino Germanorum deſcendere, fereque uniuerſa in Germania obtinuiſſe prius, quam, profligatis antiquis patriae iuribus, peregrinas leges inuexit ius Romanum et ICtorum, illi unice innutritorum, auctoritas. Plura omnino documenta reſtarent, a nobis commemoranda: uerum hic breuitatis, quam eruditionis alicuius, quae in nobis nulla eſt, laudem conſectari prius habuimus atque antiquius. Proximum

(*p*) LAMB. lib. II. rer. Hamb. p. m. 78. ſequ. et 81. Occurrit ibi ſpecies quaedam cautionis, cum Warandia coniunctae, de qua ſibi nondum ſatis liquere, fatetur LAMBECIVS. Vocatur ea p. 80. *Selandia* et p. 81. *cautio, quae uulgariter dicitur Sele.* Ego illa quidem arbitror emtori per uenditorem caueri traditionem rei uenditae; idque mihi uideor recte colligere ex iis, quae de uerbo *Sal* more ſuo eruditiſſime diſputat Celeberr. HEVMANNVS noſter comment. de Salmannis §. IIII. VI et VIII. it. SCHILTERVS gloſſar. Teuton. u. *Sala. Selle.*

(*q*) ANTON. MATTH. lib. II. de nobilitate etc. Hollandiae p 331.

(*r*) Illuſtre exemplum praeſcriptionis noſtrae, ex actis publicis erutum, laudat BENECKE d. c. §. XV. p. 18.

Digitized by Google

mum iam eſt, ut ad explicationem Statuti noſtri, cuius maxime cauſſa haec eſt inſtituta tractatio, proueḥamur. Neque hic non daturi ſumus operam, ut, ſi non alia re, breuitate quidem certe lectori nos commendemus.

Sectio II.

§. I.

Ius ſtatutarium Norimb. annalem hanc uſucapionem agnoſcit: cuius uerba repetuntur.

IVs ſtatutarium perilluſtris reipubl. Norimbergenſis, quod *Reformationis* nomine uenit, multis in rebus a legibus Romanorum deſcrepare, non poteſt eſſe ignotum illis, qui eius ſibi mediocrem tantum cognitionem compararunt. Cuius rei exempla extant quam plurima. Vel in praeſcriptione rerum immobilium uenditarum, tantum abeſt, ut iſtis ſit conſentaneum, ut inſtituta maiorum noſtrorum, ſuperius a nobis expoſita, omnino ſeruet incorruptisſime; quo illi magis fruſtra ſint, qui huic argumento illuſtrando lucem aliunde, quam ex patriis conſuetudinibus foenerare conantur (s). Iam quum ſint (t), qui negent, ullum eſſe annali huic praeſcriptioni iure Norimbergenſi relictum locum: agedum,

(s) Quae ex principiis diſcrepantibus proficiſcuntur, ea ſe ut explicent inuicem, fieri omnino non poſſe, conſtat inter omnes.

(t) Nolim eos nominare, ne quis me de illorum celebritate famae detrahere uelle, aut gloriolam indignis adeo modis aucupari exiſtimet.

Digitized by Google

dum, uideamus, an quoddam ex eo praeſidium peti poſſit ſententiae noſtrae. Ita igitur ſeſe habet illa ſanctio, quam ad cauſſam noſtram facere exiſtimamus (u): *Wann liegende Haab oder Güter, auch Rent, Zinſs, oder Gült, in der Stadt und derſelben Gerichts-Zwang gelegen, uerkauft werden, ſo iſt der Verkauffer darum Wehrſchaft zu thun uerpflicht Iar und Tag, aber auf dem Land, und dem Bauern-Gericht unterworfen, uier Iar lang. Wo aber eine Perſon auslaendiſch, oder anderer ehehaften Urſachen halben an Ausführung ihrer Sprüch und Gerechtigkeit verhindert worden, die moecht dieſelben Urſachen im Gericht fürbringen, und daſelbſt Erkantnus gewarten, ob ſie mit ihren Zuſprüchen zugelaſſen und gehoert werden ſolt oder nit.* etc.

§. II.

De quibus rebus immobilibus Statutum loquatur; et quid ſit praeſtare euictionem.

Diximus iam in prooemio, non eſſe nobis propoſitum, totam hanc legem explanare, ſed aliqua tantum ex parte, eatenus nimirum, ut, eam non modo de praeſtanda euictione, uerum etiam de praeſcriptione abſoluenda intelligendam eſſe, fiat perſpicuum. Igitur nihil eſt, cur uocibus quibusdam, neque iis, uti nobis quidem uidentur, obſcuris, explicandis immoremur. Id unum, intermittere non poſſumus, quin commemoremus, Statutum noſtrum annumerare hic rebus immobilibus praedia tam urbana, quam ruſtica, iisque annuos aequiparare reditus

(u) REFORM. NOR. tit. XVI. leg. V. pr. Verba antiquae reformationis de A. CIↃCCCCLXXVIIII, quae ſententiae noſtrae mirifice patrocinantur, fini huius diſſertationis adiuncta legas.

ditus (*x*), quorum dies nondum uenit (*y*). Item illud praeterire nolumus, quamuis forſitan iure liceat, euictionem praeſtare nihil eſſe aliud, quam ſarcire damnum, quod fit, re iudiciali ſententia ablata. Germanice dicimus: *Schad-los halten, gewehren, Wehrſchaft leiſten*, item *die Gewehr leiſten:* unde in ueteribus ſcriptoribus legibusque Germanicis eſt *Waranda, Warandia, Warandatio, Warantus, Warendator, Warantizare* ſiue *Guarentizare*, et ſimilia; quae a uocabulo Germanico ueniunt *wahren* uel *wehren*, quod ſignificat tueri, conſeruare, fieri auctorem, et tituli loco eſſe (*z*), itemque euictionem praeſtare (*a*).

§. III.

Articulo primo Statuti euictionis praeſcriptionisque tempus definitur.

Articulo primo legis noſtrae conſtitutum legimus, quouſque uenditor rei immobilis ad euictionis praeſtationem adſtrictus teneatur. Iam nobis quidem non eſt propoſitum, in ampliſſimum illum euictionis campum excurrere: quum dudum eum emenſi ſint

(x) Sed illae tamen res excipiendae, quae dominum habent directum (*einen Eigenherrn*). Iis enim nullo huius conſenſu alienatis, praeſcriptioni tantum immemoriali locus eſt. Conf. REF. NOR. tit. XXIII. leg. XII.

(y) Patet id ex REF. NOR. tit. XI. leg. V. §. *Es vverden auch Rent, Zinſs* etc. Vid. GAIL. practic. obſeruat. lib. II. obſ. X. n. 3. et EVERH. FABRICII Gail. enucl. lib. II. obſ. X. ad fin.

(z) *Gevvaer* idem ſaepe eſt, ac titulus. SCHILT. theſ. antiqu. Teuton. tom. III. p. 825. SCHANNAT. hiſtor. Epiſc. Wormat. tom. II. p. 259: *Es iſt ungepurlich den titel oder gevvehre hindan zu ſezen.*

(a) Vid. HERTII paroemiar. iur. Germ. paroem. XVIII. §. 2.

Digitized by Google

ſint eruditisſimi celeberrimique iuris interpretes, ut nemini adeo, qui hominis, legum ſcientiae dediti, nomen praetendat, quicquam posſit eorum eſſe incognitum, quae hoc ad argumentum pertinere uideantur. At uero id ſi praetermittamus ſilentio, tempus illud anni et diei (*b*), praeſtandae euictioni praefinitum, ab eo currere momento, quo res prorſus uendita (*c*): iuſta profecto reprehenſione non careamus; quum non deſint praeſertim, qui id in dubium uocent. Quod illi ut faciant, quibus adducantur rationibus, ego quidem non intelligo. In Statutis certe noſtris nihil eſt, quo ſe tueantur. Iam haec ſi uera ſunt, uti ſunt uerisſima: euictionis ſane periculo, rebus immobilibus uenditis, poſt continuum anni ac diei curriculum uenditor liberetur neceſſe eſt (*d*). Si id autem: quid impedit, quo

 minus

(*b*) Sermo mihi de iis tantum rebus immobilibus eſt, quae in foro ciuitatis ſitae ſunt. De iis enim, quae ad iudicium ruſticorum (*dem Bauer-Gerichte*) ſpectant, quid dicendum ſit, nullo negotio poteſt ex his colligi, quae de ſuperioribus afferuntur.

(*c*) Ponitur id extra omnem dubitationis aleam per §. *Vnd ſo in obbeſtimmter Zeit der Wehrſchaft* etc. et §. *Vnd ob in Zeit der Wehrſchaft* etc. et uerba antiquisſimae editionis tit. XXVIII, leg. IIII: *vvo aber die Perſon - - - - uerbindert vvorden vvere - - - damit ſie in der vverſchaft darein nit getragen hette.* Quicunque haec cum aſſerto illo, quo tempus euictionis praeſtandae, lege noſtra praeſcriptum, ex die rei iudicialiter euictae currat, eſt conciliaturus, is erit mihi magnus Apollo.

(*d*) Accipiendum hoc ita eſt, niſi quis docere queat, legitimis ſe prohibitum cauſſis actionem non potuiſſe intra memoratum tempus

minus emtorem etiam eodem ſpatio plenisſima uſucapionis munitione ſecurum eſſe iubeamus?

§. IIII.

Euictio eſt tam diu praeſtanda, quam diu eius metuendum periculum.

Nam illud quidem dici, praeſertim a iuris conſulto, nullo modo poteſt, obligationem de euictione ultra annum et diem non durare, nec tamen, eo praeterlapſo tempore, uſucapionis beneficio tutum fore posſesſorem. Quid enim? praeſtationem euictionis qua de cauſſa putemus esſe receptam (*e*), quam ut detrimentum ne capiat emtor innocens? Nonne hunc autem irreparabile damnum incurrere neceſſe eſt, euicta re comparata, poſtquam illud annuum effluxit ſpatium; ſi ultra id promisſione damni infecti uenditor eiusue haeredes non teneantur, ut emtor adeo nullum contra hos regresſum, uti loquuntur, habeat? Nonne ſic illum auctoritate legum manifeſte circumſcribi fatendum eſt? Sed hoc quis ferat? Euictio igitur eo uſque praeſtanda, donec omnis rem uenundatam euincendi liteque perſequendi praeciſa eſt facultas (*f*).

§. V.

tempus mouere. Enim uero tunc per longius etiam ſpatium euictionem praeſtandam esſe patet ex §. *Wo aber eine Perſon auslaendiſch* etc. Quae uelim ad praeſcriptionem quoque applicentur.

(*e*) Ineſt illa certe contractui emtionis et uenditionis ipſo iure atque ex natura contractus. Hinc lex 6. C. de euict. *Non dubitatur*, inquit, *etſi ſpecialiter uenditor euictionem non promiſerit, re euicta, ex emto competere actionem.*

(*f*) Id tum ſana ratio iubet, tum l. 19. C. de euict.

§. V.

Praeſcriptionem illam κατὰ διάνοιαν contineri art. I. Statuti, ulterius demonſtratur.

Neque id non uidemus religioſisſime obſeruatum a ſapientisſimis reipublicae Norimbergenſis legislatoribus (*g*). Enim uero tempus praeſcriptionis rerum immobilium uenditarum atque actionum, ratione earundem competentium, Statuto noſtro praefiniri, nullo negotio demonſtrari poteſt ulterius. Subauditur nimirum, niſi me prorſus fallit animus, primo, in quo adhuc uerſamur, legis noſtrae articulo, integrum eſſe alicui tertio, quamdiu illud anni ac diei ſpatium nondum ſit transmisſum, rei comparatae gratia emtori iudiciariam inferre contentionem: eo autem circumacto interuallo temporis, poteſtatem illam exſpiraſſe (*h*).

§. VI.

(*g*) Patet id clarisſime et ex alleg. edit. antiqu. tit. XXVIII, leg. IIII. V. et ex iis, quae de uſucapione atque euictione rerum mobilium in prima illa editione Reformationis Norimb. tit. XXVIIII. leg. I. ſanciuntur: *So yemant kauft oder durch ander redliche Contract - - - bevvegliche habe in ſein hand pringt. So vvirt dieſelb varnüſſ erſeſſen. Zvviſchen den gegenvvurtigen die des kuntlich vviſſen haben in dreyen monaten darnach den nechſten. Aber mit den evvſſern die nit entgegen ſein oder des nit vviſſen haben. und mit andern auſs Eehafft verhindert. Sol dieſelb werſchaft beſteen auf die Iarsfriſt vnd nit lenger.* Iam uero res immobiles maioris plerumque quam mobiles merito aeſtimantur. Ceterum ex hoc textu quae colligi et posſint et debeant, aequus prudensque lector, uel me non monente, facile ipſe intelliget.

(*h*) Si omnia nempe legitime ſe ſe habeant.

Digitized by Google

§. VI.

Probatur illa etiam ex artic. II. Statuti et eius cum primo connexione.

Quae quidem niſi ita ſint, eos prouoco uniuerſos, qui in alia omnia diſcedunt, ut rationem mihi exponant et prioris illius articuli cum poſteriori connexionis, et exceptionis, ſecundo hoc comprehenſae interpuncto, quod iam paullo accuratius contemplaturi ſumus. Loquitur id de tertio quodam interueniente, qui rem uenditam, elapſo iam anno ac die, poſtulat, et ab emtore nititur uindicare. Iam ſi ille, legitimis allegatis rationibus, praepeditum ſe dicat, quo minus, durante euictionis tempore (*i*), rem iſtam actione perſequi potuerit: lex noſtra eum non, niſi praeuia cauſſae cognitione, audiendum cenſet. Atqui ex hoc quid aliud inferas, quam eiusmodi petitoribus extra talem caſum nullam omnino mouendi ulterius patere facultatem? Habetur igitur hoc articulo, id quod etiam particula disiunctiua *aber* demonſtrat, exceptio a regula, quam ſuperiori paragrapho implicite contineri oſtendimus. Et ſic quidem a nobis, ſi quid intelligimus, annua haec uſucapio ex iure ſtatutario Norimbergenſi ita eſt adſtructa, ut dubitari de ea amplius non poſſe uideatur. Quae alia multa in lege noſtra explicanda ſint, de iis, quum praeſcriptionis illius naturam paullo poſt diligentius aliquanto conſiderabimus, commodior erit dicendi occaſio.

§. VII.

(*i*) Ita ſane interpretor uerba laud. edit. antiqu. c. l. *Wo aber die Perſon - - - uerhindert vvorden - - - damit ſie in der vverſch.aft darein nit getragen hette.*

§. VII.

Aliud argumentum ductum ex tempore uſucapionis ſtatutariae rerum mobilium.

Iam alio etiam uti poſſem argumento, ſumto ex ratione temporis, quo res mobiles praeſcribi inter praeſentes iubent Statuta noſtra. Etenim fortasſe aliquibus non adeo uideatur a uero alienum, quum legislatores noſtri tres illos annos, quorum decurſu uſucapio rerum mobilium ex iure Romano abſoluitur, ad totidem menſes reduxerint (*k*), eos quoque ſimiliter ſpatium rerum immobilium praeſcribendarum contractum uoluiſſe. Verum enim uero perſuaſum mihi eſt, fore plures, qui huic argumentationi parum tribuant roboris, neque ſibi perſuaderi facile patiantur, rationem eſſe habitam ab illis, qui noſtras has ſanxerunt leges, iuris ciuilis Romanorum. Et omnino quis praeſtabit uerum, a primis Statutorum conditoribus illud eſſe unquam, non dicam, lectum, ſed oculis modo uſurpatum? Nam illa quid ſibi uult in rebus mobilibus diſtinctio inter praeſentes et abſentes, ut nihil iam de aliis inſtitutis, quae hic occurrunt, diuerſis plane ab iſtis Romanorum, breuitatis ſtudio dicam? Ius illud ciuile in iis correctum ſcilicet.

§. VIII.

Natura illius uſucapionis.

Atque ita comparatis omnibus, quae ad annalem hanc praeſcriptionem, ex Statuto patrio demonſtrandam, facere uidebantur; naturam illius, quam poteſt, breuisſime explicare, erit operae pretium. Res igitur immobiles et quae eorum haben-

 tur

(*k*) REF. NOR. tit. XVI. leg. VIIII.

tur numero, anni ac diei ſpatiis (*l*) Norimbergae uſucapiuntur: nec illae tamen promiſcue, ſed quae uenditae ſunt (*m*). Iam ſatis hic nequeo mirari, quum omnium fere Statuta ciuitatum Germanicarum certas requirunt ſolemnitates, nihil eſſe ea de re legibus noſtris ſancitum, ut palamne praeſentibusque teſtibus res quaedam comparetur, an clandeſtine et inter contrahentes tantum peragantur omnia, perinde eſſe uideatur. Sed ſi tamen res poſteriori modo uendita, iamque per annum ac diem poſſeſſa, actione poſtuletur; parum fore in praeſcriptione hac praeſidii exiſtimarim (*n*). Et ego quidem, ut dicam quod ſentio, prorſus habeo perſuaſum, rem omnem ad ius commune redire, neque ullum eſſe annali huic praeſcriptioni relinquendum locum, ſi contrahentes neglexerint duos adhibere denominatos (*o*) (*Genannten*). Quod ut animum inducam credere, analogia potiſſimum ſuadet iuris Germanici. Eſt enim Norimbergae

(*l*) Tempus id currere ex die perfectae omnino uenditionis, multis oſtendere nihil attinet.

(*m*) De contractu tantum emtionis-uenditionis loqui ſtatutum, omnes intelligunt.

(*n*) L. 1. ff. de itin. actuque priu. L. 1. ff. de aqua cottid. L. 1. ff. uti poſſid. L. 1. tot. tit. ff. quod ui aut clam. Habent enim clandeſtina contra ſe praeſumtionem iniuſtitiae. MEV. P. VII. dec. CLXX.

(*o*) De iis eorumque officiis conf. die mit Anmerckung. erlaeut. Nürnberg. Reformat. Th. I. p. 653 - 668. et Viri incomparabilis HEVMANNI comment. de Salmannis §. X. Olim certe illos Norimbergae aliqua ratione Scabinos ac teſtes fuiſſe patet ex monumentis a laudato HEVMANNO noſtro l. c. productis.

Digitized by Google

bergae ea conſuetudo, iam inde ab antiquisſimis ducta temporibus, ut, quae coram duobus eiusmodi uiris authenticis peraguntur, aeque ualeant, ac ſi esſent ad acta et in iudicio facta (*p*). Et olim ibi emtiones ac uenditiones tantum non omnes ita fieri conſueuisſe, mihi profecto admodum uidetur probabile (*q*). Iam itaque ex his conficitur, neminem posſe contra rem, duobus adhibitis denominatis, emtam et per annum diemque ſine legitima interpellatione posſesſam, ullam mouere actionem. Etenim tam late patent uerba ſtatuti noſtri (*r*): *Vnd ſo in obbeſtimmter Zeit der Wehrſchaft yemand zu den uerkauften Gütern einige Sprüche oder Forderung gerichtlich vornehmen würde, ſo ſol* etc. ut ea ad omnem petitorem, qui ex iure agit in re, qualecunque illud ſit, pertinere uideantur. Quapropter iam non dicam, ex iure etiam communi actionem hypothecariam aeque ac rei immobilis uindicationem longo tempore, ſi ab extraneo pignus titulo bonaque ſide posſideatur, excludi, ſalua hypothecario aduerſus debitorem ſuum manente per-

 ſonali

(*p*) Mit Anmerckungen erlaeut. Nürnberg. Reformat. Th. I. p. 658. n. * et pasſim.

(*q*) Id quum ex documentis colligo, a laudato non minus HEUMANNO l. c. p. 303. ſequ et 321. ſequ. ac in hiſtor. Norimb. diplomat. A. CIƆCCCXXXVI. p. 287. A. CIƆCCCLXIII. p. 422. ſequ. not. * A. CIƆCCCLXXXIII. p. 459. A. CIƆCCCCLXXV. p. 714. A. CIƆIƆXXXIIII. p. 900. praeterque ea pasſim prolatis; tum etiam Vir quidam perilluſtris atque inſtitutionum patriarum peritisſimus eius rei me reddidit certiorem.

(*r*) REF. NOR. tit. XVI. leg. V. §. 3.

ſonali actione (*s*). Neque id mirum, quum eo tempore dominia etiam praeſcribantur.

§. VIIII.

De impedimentis uſucapionis in Statuto allatis.

Reſtat, ut de limitatione illa: *Wo aber eine Perſon auslaendiſch* etc. pauca dicamus. Nihil eſt, cur hic repetamus omnia legitimorum impedimentorum genera. Sunt ea dudum ab eruditisſimis ICtis (*t*) ita expoſita, ut iam nihil addi poſſe uideatur. Qua de cauſſa nobis omnino licet eſſe breuioribus. Iam merito affertur quaeſtio, quid hic ſit: *auslaendiſch?* Tam uaria eſt uocabuli *Land* notio, ut et agrum, qui in ciuitatis alicuius ditione eſt, et prouinciam, qua tractus ille cingitur, et ipſum, cuius illa prouincia pars eſt, imperium denotet (*u*). Sed Norimbergae eos haberi abſentes, qui extra eius forum (*auſſer dem Nürnbergiſchen Gerichts-Zwang*) uerſantur, dubium non eſt (*x*). Abſentem igitur non temere lapſu iſtius anni iure ſuo priuandum arbitratur Statutum. Nec tamen quamcunque abſentiam putamus ſuffecturam, ſed neceſſariam tantum ac laudabilem (*y*). Ignorantiae etiam rationem habendam eſſe, in ſaepe laudata editione

(*s*) L. 1. et 2. C. ſi aduerſus creditor. praeſcript. oppon L. 7. l. ult. C. de oblig et action.

(*t*) Conf. TITII ius priu. lib. II. cap. X. STRYKII uſ. modern. p. 238. ſequ. ibique alleg. Add. Cel. HEVMANNI opuſc. p. 276 et de uerbo *ehehaft*. ibid. p. 424. ſequ.

(*u*) HEINECCII diſſ. ſupra laud. §. XXI.

(*x*) REF. NOR. tit. VII. leg. VIII. et HOPPII comment. ad inſt. p. m. 317.

(*y*) L. 15. 26. §. fin. l. 28. pr. ex quib. cauſſ. maior. uig.

Digitized by Google

tione antiquisſima Reformationis Norimb. lex cenſet. Sed tamen cuilibet ignorantiae non poſſe eam uim eſſe, facile omnes intelligunt. Neque enim audiendus uidetur, qui praeſens rei, palam pluribusque ſcientibus geſtae, ignorantiam praetendit. Suam ipſe negligentiam incuſet, qui damnum ex rei actae ignoratione accipiat, quum facile potuerit eam reſciſcere. Etenim ille ſcienti aequiparatur (z). Iam igitur quum multi ſaepius negligentiae praetexant ignorantiam: quis dubitet, quin haec ſaltim firmanda ſit iureiurando (a)? Denique quod lex noſtra cauet, ut nemini contra illam annuam praeſcriptionem ſuccurratur, niſi cauſſa cognita, id quum ſumma aequitatis ratio ſuadet, tum etiam iure Romano ſancitur (b). Quousque autem quispiam, praetermiſſo illo uſucapionis tempore, admittendus ſit, prudentis arbitrio iudicis relinquitur.

§. X.

Concluſio. Atque hic, quamuis plura ſint omnino, quae dici posſint, finem imponimus, monente charta; gratiasque immortales DEO OPT. MAX. agimus pro uiribus clementisſime ſuffectis praeſtitoque auxilio; atque eum precamur, ueneramur et imploramus, ut dulcisſimam patriam ſanctioris doctrinae puritate, pietate ciuium, iuſtitiae laude et commerciorum amplitudine eouſque florere iubeat, quoad ſtabit uigebitque haec rerum uniuerſitas.

(z) MEVII P. VII. decif. CLXX.
(a) HEINECC. cit. diſp. §. XXXIII.
(b) L. 3. et 7. ff. de in integr. reſtit.

Ex Reform. Noric. A. cIↄcccclxxviiii. tit. XXVIII. leg. 4. 5. 7.

Das vierd geſetz.

Von werſchaft der erkaufften ligenden habe oder gut iar vnd tag nach ſtatrecht auſſerhalb redlicher entſchuldigung nach erkantnus des Rechten.

WEllcher dem andern ligende habe oder gut vnn dergleichen zynſs. rennt. gült oder weiſat albie in dem pütelſtab gelegen verkauft. der ſoll darumb werſchaft thun Iar vnd tag. vnd die werſchafft hat ſtat in ſöllichen vordrungen vnn ſprüchen. derhalb der verkauffer nicht macht. gewalt noch Recht gehabt ſolt haben denſelben kauf alſo zethun ettlicher irrung vnd vrſach halb. darumb er verhindert wer oder ſein ſolt. ſöllchen kauf dermasſen fürzenemen. vnn wo aber die perſon auſslendiſch oder ander vrſachenhalb auſs einer eehaft verhindert worden were. vnwisſenshalb oder ſunſt damit ſie in der werſchaft darein nit getragen hetten. ſo möchten ſie nach geſtalt der ſachen auf erkantnüſs des Rechten. vnd mit verkündung des verkauffers oder ſeiner erben zugelasſen werden. vnnd wo derſelb anſprecher dasſelb gut in recht behielte. ſo ſolt den kauffer ſein kauffſumm mit erlitten Coſten von dem verkauffer oder ſeinen erben bekert werden. was aber verkauffter ſtück vnn güter in ewsſern gerichten gelegen weren. darmit ſoll es der werſchafthalb nach ordnung derſelben gericht und Rechten gehalten werden. doch wie ſich kauffer und verkauffer zymlicher weis In fürnemen irs kaufs vertragen. darbey ſol es irenhalb bleiben.

Das

Digitized by Google

Das funft geſetze.

Von ledigung der purgen auf die erſchynen werſchafft. vnd von verpflicht derſelben auf hangendes Recht In der werung zeit angefengt. bis zu entlichem auſstrag.

DIe werpürgen ſein vmb werſchafft. des. ſo dann In diſem püttelſtab gelegen iſt verhefft nach diſem Statrechten Iar vnn tag. oder mercklicher vrſachhalb ein lengere zeit. als in dem nehſten geſetz berürt iſt. vnn ſo ſie oder das verkaufft gut In ſolcher zeit vmb werſchaft mit Recht nit angeſprochen werden. ſo ſein ſie Irer pürgſchafft geledigt. Es were dann das ſie oder die verkaufft ligend habe auf vermelte vrſachen In lenger zeit. oder aber in zeit der werſchaft eyniger ewsſern gericht. darinne die güter gelegen weren. ſachenhalb die werſchafft berürende angeſprochen wurden. ſo bleiben ſie ſolcher purgſchafſthalb vngeledigt., ſo lang vnn verr biſs dasſelb vnn andere Recht In zeit der werſchafft angefengt. Iren entlichen auſstrag vnn vollziehung gewünnen. vnd die ordnung die pürgen oder die ſelbſchulden fürzenemen. iſt begriffen. In den geſetze von verpflicht der ſelbſchulden.

Das

Digitized by Google

Das ſibend geſetze.

Von anlangung vnd rechtuertigung des ſelbgelters oder der purgen. von der werſchaft wegen, vngeledigt der andern derhalb verpflichtet.

ES mag der kauffer. ſo ſein gekauffte habe In der zeit der weerſchafft vmb ſachen die werſchaft berürend mit Recht angeſprochen wirt. den ſelbgelter oder die pürgen mit Recht fürnemen vnd beclagen. vmb vertrettung enthebung und ledigung derſelben anſprach vnn eintrag. ſo Im dann In yetzgemelter meynung begegent iſt. vnd welcher tail. als die pürgen oder der ſelbſchuld mit Recht fürgenommen wirt: ſo ſollen doch die andern mit ſolcher pflicht verwannt der nit geledigt ſein. ſolang vnd verr bis dem kauffer völlig vnd entlich weerſchaft vnn außrichtung beſchicht. vmb alles das. darumb er dann yezuzeitten In vorgemelter meynung mit Recht fürgenommen iſt worden.

T A N T V M.

VA11521183

Digitized by Google